

Askerî vaziyet

Suriye harekâtında son safhaların manası

İngiltere, Suriyedeki Vişi ordusuna düşmândan ziyade bir dost muamelesi yaparak ilerlemeğe çalışıyor

(Baş tarafı 1 inel sahifede)

Almanların, Yugoslavyaya ve Yunanistan'a taarruz ederken doğu Libya'yı boş bulurak burasını bir kaç günde ele geçirmeleri ve Mısır'ı tehdit eder gibi bir vaziyet almaları üzerine, İngiliz Yakın Doğu başkumandanlığı, Eritrede İtalyan ordusuna yeni İngiliz imparatorluk kuvvetlerinin göçünü alelacele Mısır'a, elbe mecbur kalmıştır. Ondan sonra, Irak isyanının bastırılması mecburiyetiyle ve Almanların Suriyeyi işgal ve Süveyş şimal doğudan tehdit eder görünmeleri sebebiyle aynı kumandanlık Habeşistan'dan her fırsat ve imkân hâlinde Mısır'a yeni kuvvetler sevkini ve bu suretle hemen bütün cenup Afrika ordusu şimalde nakledilmiştir.

İki ay evvel bitmesi muhtakak görünen Habeşistan muharebelerinin bugüne kadar uzatan başlıca sebep işte budur; yani oradan Mısır'a kıl'alar çekmek yüzünden doğu Afrika harbinin biran evvel biterecek olan kuvvetlerin azalması olmuştur. Bundan başka arazinin fevkalâde sarp olması ve bahşayan yağmurlar da Habeşistan seferinin uzatan sebepler meyanında sayılabilir. Fakat ne olursa olsun, bu harb bitmek üzeredir. Çünkü Moğ, Gımma ve Gondar bölgelerinde anudane fakat istidimsiz mukavemet eden İtalyan ve müstemleke müfrezeleri nihayet ya mağlûb olarak ve yahud eraksız ve müdumatsız kalarak teslim olmağa mahkûmdurlar.

Irak isyanını bastıran İngiltere, şimdi de Suriyede çok garib bir siyaset ve bir propaganda harbî yapmaktadır. İngilizler, Suriyeye, buraya Alman dolmağa başladığı iddiasıyla yürüdürlür. Halbuki hakikatte, onlar, orada Alman var diye değil, bîlâhik Almanlardan evvel orasını işgal etmek maksadıyla harekete acele etmişlerdir. Fakat Suriyede Alman askerî olmadıktan başka, Almanların burasını işgale matuf hiç bir plânları da olmadıkları anlaşılmaktadır. İngilizlere de Göl-cüllere leenni ile hareket etmek icab etti. Eğer Suriyede Alman ucağı ve Alman askeri bulunsaydı, oradaki askeri hareket şimdî bambaşka bir şekil alırdı. Fakat Suriyede Alman yoktur. Bu sebeble İngiliz - hür Fransız kombinasyonu Suriyeyi harbeden ziyade tatfihkâle elde etmek istiyor. Bu sebeble Suriye cephelelerinde şimdî silah kuvvetinden ziyade ikna kuvveti çalışmakta ve dolayısıyla askeri hareket asla tahil olmayan bir şekilde ve pek bati suretle inkişaf etmektedir.

Ajanların verdiği haberlerden de anlıyoruz ki, İngilizlerin ve bilhassa hür Fransızların faaliyetleri bulundukları Şam cephesinde muharebesiz ilerleme ve dostane hülûl tabiiyesi oldukça muvaffak olmuş ve Vişi askerleri Kisevî tabiiye ederek Şamın cenubunda diğer mevzilere çekilmişlerdir. Buna mukabil Avustralya kolordusunun faaliyette bulundugü sahil ve Cebelî Hermon bölgesinin hemen her yerinde Vişi askerleri bunlara karşı şiddetli ve kat'î mahiyetli bir mukavemet göstermektedirler. Keskin Cebelî Dürûz (Havran) bölgesindeki harehâtın Süveidân şimalinden Şama doğru inkişaf ettiği hakkında hiç bir haber gelmemiştir.

Bütün bu haberlerden istidlâl etmekte olduğumuz netice şudur: İngilizlerle hür Fransızlar, Almanların Suriyede bulunmadıkları ve burasını derhal istilâya niyet bile etmedikleri tamamlama anlaşılmış olduğundan, artık nafîle acele ve şiddet yüzünden Suriye harehâtına hakiki bir harb haline kâibetmek istenilmiyor. Çünkü şiddetli ve umumî bir savaşma ile bir takım ihata ve çevirmeler nihayet Vişî'yi İngiltereye karşı haklı bir harbe sürükleyebilir. Böyle bir netice ise Almanların ekmeğine yağ sürmek olacağından bunu İngilizler asla istemezler.

Aynı zamanda lûfât emelidir ki, böyle bir harb, müttareke Fransanın da hakiki millî menfa'atlarına uygun değildir. Bu sebeble Amiral Darlan'ın maksad, hedef ve faaliyetleri ne olursa olsun, Mareşal Peten'le hakiki vatanperver Fransızlar böyle bir harbi tahtı edecek her hareketten daima sakınımlardır ve sakınımlardır. Suriyedeki harekâtı bu suretle askeri bakımdan ziyade propaganda ve siyasi mahiyetli bu gibi mütealemlarla yürütülmekte olduğu için uzamaktadır. Hatta baş rivayetlere göre hâlis Fransız olan askerler de Göl-cülleri propagandalarına çabuk kanmak ve fakat yerli askerler kulak asamamaktadırlar. Hatta bir mevkiide, bunlar, de Göl-cülleri tarafına itlica eden Fransız askerlerini öldürmek bile vurmularmış. Iraklın Alukemal, Diriz ve Re'sûl-ayn üzerindeki Humus ve Halep istikamelerinde hareket ettirilmiş bulunan zırhlı ve motorlî kollar bile belhâş mevkilerde Fransızlara karşı karşıya gelince durmuşlar ve askeri tabiiye yerine kâimiyâzı yani müstahale hülûl tabiiyesi kullanmağa başladıklarından bunlar da tahliyecilerdir.

Fransız hükûmeti herhalde Suriye'ye veya General de Gol'ta bir hareket etmekte niyetinde değildir. Takriben 15

45 binden mü-

maliktir. Bun-

ların de-

ğün-

ğün-

ğün-

ğün-

ğün-

ğün-

ğün-

Çocuğu düşürtülen genç bir hizmetçi

Kütahyadan şehrimize gelen bir kız hakkında tahkikat yapıyor

Zabit ve adliye; ehemmiyetli bir çocuk düşürme hâdisesi tahkikatına el koymuştur. İddiaya göre, Kütahyada bir evde hizmetçi olan genç ve oldukça güzel bir kız, orada yanında bulunduğu birisinden hamile kalmış ve bunun üzerine, çocuk, iki buçuk aylıkken, Eskişehirde bir doktora aldırılmıştır.

Bu kız, hâdiseyi böyle anlatarak, şahsan çocuğunu düşürmek istemediğini, lâkin ister istemez bu işe razı olduğunu ve çocuğun doktor tarafından ameliyatla alınmasına katlandığını söylüyor. Çocuğun babası olarak, Kütahyada oturan birinin adı verilmekte, ameliyatı yapan Eskişehirdeki doktorun kim olduğunu da bildirilmektedir.

Kendisile birlikte İstanbulda yakalanan bir genç de, çocuk düşürme işini kolaylaştırdığı iddia olunuyor. Bu genç, ebanı bu kız refakat etmem hususunda talimat vererek, elime doktora hitaben yazılmış bir mektubla evine ona teslim edilmek üzere 15 lira tutuş-turdular. Kızı Kütahyadan Eskişehir götürdüm, doktorun muayenesi bence baktım. Ben, ameliyatı çocuğun alınacağı bilmiyordum. Yolda, kız bana hâdiseyi, göya kolundan ameliyat olacağı şeklinde anlatmıştı demektir.

Bunların İstanbulda gelmelerinin sebebi gelince, ifadelerine göre, bu hâdiseden sonra kız bulunduğu evde hizmetçilik çıkarılmıştır. Kendisine, artık İstanbulda gitmesi ve orada başının çaresine bakması tavsiye olunmuştur. Yeryüzinde başka hiç kimseyi bulamayan kız da, Eskişehir yolunda kendisine refakat eden gençe bulurarak, onunla anlaşmıştır. Bu suretle, birlikte yavaşak üzere, İstanbulda gelmişlerdir. Kız refakat eden gencin de evli olduğu öğrenilmiştir.

Kızın, çocuk düşürdüğü düşürmedigini raporla tespiti için muayenesine lüzum görülmüştür. Rapor yazıldıktan sonra, hâdiseye üzerindeki tetkikat derinleştirilecek, iddia etrafındaki tahkikat genişletilecektir. Bu böylece, işin iyüzünün aydınlatılmasına çalışılacaktır.

Sidika isminde bir kadının ilâc alarak çocuğunu düşürdüğü iddiasıyla, İstanbul asliye altıncı ceza mahkemesinde muhakemesine başlanmıştır. Kadın, çocuk düşürme maksadıyla hareket etmediğini, ilâc almadığını, sadece sınmak için bir miktar konyak içtiğini ileri sürmektedir. Mahkeme, bu işin şahidlerini dinleyecektir.

Zincirleme ihlâk işinin tahkikatı

Anadoludan getirilip Bursa zencirleme ticaretini fiatları yükseltile teller hakkındaki tahkikatı ehemmiyetle devam etmektedir. Dün bu hususta vilâyet makamı Flat Murakabe bürosundan izahat almıştır. Diğer taraftan dünkü Flat Murakabe komisyonundan flat mürakabe bürosu sefi bu mesele üzerinde izahat vermiş ve tahkikatın devam ettiğini bildirmiştir.

Bu teller 20 - 30 ton kadardır. Kısmi azamı havalat hâli telid ve bugün mevcud pek azdır. Havalat hâli tellerinin Kütahyadan alınıp getirildiği anlaşılmaktadır. Burada Horhorun ve Agob ismindeki iki isim tespit edilmiştir. Tellerin Ahmed Arsan isminde birine aldığını bilâhare tespit edilmiştir. Mal sahibi bu tellerin kendisine pahalya mal olduğunu söylemektedir.

Fakat şimdiki kadar satılan tellere fatura verildiği ve metrestin 75 kurustan satıldığı anlaşılmıştır. Tahkikata devam olunmaktadır.

İzmir fuarında mekteb sergileri

Maarif Vekâleti, bu sene İzmir fuarında bir mekteb sergisi açmağa karar vermiş, sergiye ald hazırlıkları yapması için mekteplere tebliğât yapmıştır. Sergiye, kız enstitüleri, muallim mektepleri ve orta mektepler iştirak edecektir. Mekteb idareleri, ders senesi içinde her sınıf talebesinin yaptığı, resim, el işleri yazı örneklerinden 25 - 30 tane seçerek sergiye göndereceklerdir.

Güneş ufukta, mütemadiyen alçalıyor. Gittide, denizde kız akisler bırakarak söndü. Salonda pembe ile esmerin karışmasından doğan acıyıp renkte gölgeler adım adım ilerledi. Nasidin arkadaşları sevine ve hayranlık dolu seslerle hep birden haykırdılar:

— Aman ne güzel bir grup!..

İçlerinden yalnız Mediha bu feryadı diğerlerine uyarak ağzından kaçırmış gibi görünür ve mustarib; evvelâ, Maçka sırtından aşığıya uzanan vızillik ve ağaçlık sahaya, sonra da geniş salonu bir cemeğin bölme ile tamamlayan yemek odasına, aradan görünen mükellef büfeye, dış pencereleri süsleyen kadife perdelerle, portakal rengi çay fincanlarına baktı; bu tetkikleri yapıpken göğsünde birikmiş mahbus havayı birden geniş bir nefesle salıvererek:

— Bu gün pancak böyle bir yerden temaza edilirse zevkli olurdu, dedi, gözükmüyor ya, gövüğe de gel bizim evden seyrete de tadına var bakalım! Mediha, fakir bir ailenin kızıydı. Naside ve bugünkü dostlarıyla beraber mektebde okumak, oradan çıkınca evlenmiş, fakat bir türlü meş'ud olamamış, tekrar aimesinin Akarsaydaki evine dönmek mecburiyetinde kalmıştı.

Naside, talihisiz dulun sözlerini bildirdiği vakit mavî gözlerinde ırî yaş taneleri belirdiğini görünce hemen yerinden fırlayıp onu kucakladı:

— Ah şekerim, dedi, çok yere üzüldürsün... Saadet para, apartman ve eşya ile temin olunur mu seniyorsun? Benim de bu bolluk ve debede içinde bahtiyar olmadığımı pekâlâ biliyor-

Şehir ve Memleket Haberleri

Amerikaya sefer yapacak vapurlarımız

Ticaret Vekâleti, ihracat mallarımızın kendi vapurlarımızla gönderilmesine karar verdi ve bu hatta Krom, Bakır ve Demir şilepleri tahsis edildi

Ticaret Vekâleti Amerikaya gidecek ticarî eşyamızın kendi vapurlarımızla gönderilmesine ve oradan gelecek eşyamızın gene vapurlarımızla getirilmesi için yaptığı tetkikleri ikmal etmiş ve bu hususta karar kat'î şeklini almıştır. Ticaret müdürlüğüne, on güne kadar İstanbul limanından hareket edecek olan ilk vapur için derhal Amerikaya gide-

cek malların kaydedilmesi bildirilmiştir. Dün birçok firmalar Amerikaya gidecek malları olduğunu bildirmişlerdir. Ticaret Vekâleti, Amerika hattına üç vapurun tahsisini muvafık görmüştür. Bu vapurlar Bakır, Demir ve Krom şilepleridir. Şilepler İstanbuldan kalkarak, İzmir, Mersin limanlarına da uğrayıp mal aldıktan sonra, Portisald ve

Süveyş kanalından Kızıldeniz, Ümid-burnu yolu ile Amerikaya gidecektir. Şilepler hem cenubi, hem de şimali Amerika limanlarına uğrayacaklardır. Bazı Türk firmaları mümessilleri de Amerika ile ticarî münasebetlerde bulunmak üzere aynı vapurlarla Amerikaya gitmek için müracaatle bulunmuşlardır.

Yabancı memleketlerden gelen talebeler

Bu hususta Maarif Vekâleti yeni bir karar verdi

Maarif Vekâleti yabancı memleketlerden gelen talebe hakkında yeni bir karar vermiştir.

Yabancı memleketlerdeki mekteplerden naklen memleketimizdeki hususî mekteplere girmek isteyen talebelerin girmek istedikleri mekteplerle ayrıldıkları mekteplerin tedris dilleri, dereceleri ve sınıf teşkilâtı mutabakat arzederse, bunlar elerindeki bölgelerin gönderdiği sınıflara imtihassız olarak kabul edileceklerdir.

Dereceleri ve sınıf teşkilâtı uyub da tedris dilleri birtakım olan mekteplerden gelenler, Türk lisesinde işler hususî Türk ve ekalliyet imtihaatlarında lîk oldukları sınıflara, yabancı tabiiyetli de iseler aynı surette hususî Türk, cenubi ve ekalliyet mekteplerinde imtihaatla lîk oldukları sınıflara alınacaklardır.

Orta kısımları lise kısımlarından geçirilirse girecekleri sınıflar, elerindeki tahsil vesikalarına göre Maarif Vekâletince tayin edilecektir.

ADLIYEDE

Şark demiryolları memurlarının açtığı dava

Eski Şark şimendierleri şirketi aleyhine şirketin memurları tarafından açılan tazminat davasına, ad mahkemesinde devam, olmuştur.

Teşkil edilen vukuf eldi, şirketçe cenubi ve gayrimülhim memurlara verilen ikramiyelerin esaslarına dair bazı vesikaların getirilmesine lüzum görmüştür. Bu vesikaların, perakende olarak evvelce evrak mahzenine indirildiği ve derhal çıkartılması mümkün olamayacağı öğrenilince, evrak mahzenine indirilmiştir. Bunun üzerine, tetkikatın ikmalile muhakemenin devamı, 8 Eylülde bîrakişmıştır.

Cezası 6 aya indirildi

Küçükpazarda Bedriye isminde bir kız kaçırarak bir müddet yanında tuttu ve sonradan ailesine gönderen Enver adlı bir, İstanbul ikinci Ağırceza mahkemesinde 1 sene hapse mahkûm edilmiştir. Kız, kendisine dokunmadan geri gönderdiğinden, cezası altı aya indirilmiştir.

Asker ailelerine yardım şekli

Bazı asker aileleri Dahiliye Vekâletine müracaatle kendilerini İstanbul vilâyetinden de yardımda bulunduklarını beyan ve şikâyet etmişlerdir. Dahiliye Vekâleti keyfiyetli vilâyetten sormuş ve kazalara gönderilen bir tamimle bu gibilerle tayin edilen nispetten daha az yardımda bulundukları hakkındaki şikâyetlerin vaki olup olmadığının tahkikatı istenilmiştir. Şeyad bu gibi yardımdan da istifade edilen varsa bunlara daha fazla muavenette bulunulacaktır.

Diğer taraftan mallı vaziyetleri müsaids olan tüccarlardan bu muavenetin daha geniş bir şekilde temini de alınacakları istenilmiştir.

Küçük hikâye

sun... Sen hiç olmazsa o nâdan ve geşimsiz adından ayrılarak hürriyetini elde ettin. Bir yerde çalışıyorsun, hayatını kazanıyorsun, azıcık asın, kavga-gâzı başın, annedini görüyorsun...

Bunların hiç birini yapacak vaziyette değilsin. Kimsem yok... Çalışmam da... Onun için Feyyazın kahırını çekip oturuyorum... Bu lüks, bu şatafat neye yarar? İşte son üç gündür gene eve uğradığı yok. Kim bilir hangi şüpheler, yellozların peşinde...

Etraftakiler Medihamın hüznü ve yasını, Nasidin kocası hakkındaki serzenişleri takip edince her zamanki keyfiyet faslının başlangıcını ve sözün ardı arkası gelmeyeceğini anladılar. Zaten çaylarını içmişler, pastalarını yemişlerdi. Hep birden ayağa kalktılar.

Ev sahibesi, misafirlerini kapıya kadar teşvi ettikten sonra onları selâmetlemek için gurur ve azamette balkona çıktı. Elini sallayarak:

— Çocuklar, bunu saymam, gene buyurun!

Diye haykırdı ve içeriye girdi. Alınım kapalı camlardan birine dayadı. Nazarları bulutların gerilerine doğru akseken kaybolmuş güneşin pembe ve sarı ışıklarına takıldı. Sol taraftaki gökyüzü maviliklerin içinde ilk meydana çıkan yıldız neş'el ve çapkın, yılmaya başlamıştı.

— Ooo... dedi, ortalık iyice serin. Ge-

Kahve tevziatı

Vilâyet, 500 çuval daha istedi

Flat Murakabe Heyeti henüz İstanbul halkına tevzi edecek kahvenin flatını tespit etmemiştir. Vilâyet, Ticaret Vekâletine müracaatle verilen 1350 çuval kahvenin ihtiyacı kâfi gelmeyeceğini, bunun 500 çuval daha arttırılmasını istemiştir. Bu cevap geldikten sonra tevziata başlanacaktır. Askerî birliklerin ihtiyacı ordu müfettişliği emrine verilecektir.

Diğer taraftan kahve satışı ile meşgul olan ticarethanelerin isimleri tespit edilmektedir. Kahvenin alle başına tevzi uygun görülmektedir. Bu itibarla ne şekilde hareket edileceği maksadı temin edeceği araştırılmaktadır.

MÜTEFERİK

Ziraat Vekili gitti

Bir kaç gündünlük gezirizinde tetkikatla meşgul olan Ziraat Vekili Muhlis Erkmen dünkü trenle Ankaraya dönmüştür.

İş müdürlüğü

Yeni teşkil edilen İstanbul iş müdürlüğü muavinliği Ticaret Vekâleti işin rıcaat baş kontrolörü Hürşid Koral 210 lira ücretle tayin edilmiştir.

Mezkûr müdürlüğe tayin edilecek zatı İstanbul Vilâyeti inha edecektir.

Hava Kurumuna yardımcılar

Türk Hava Kurumuna teberreda bulunmak arzusunun izhar eden vatandaşlarla devamı surette temai tenin etmek üzere, kurumun İstanbul merkezinde esaslı teşkilât vücutte getirilmiştir. Resmî evrakla yapılmış olan Hava Kurumu pulları dahil olduğu halde bütün gelir kaymaklarını mütemadi kontrolu sayesinde varidat hissolunur dercede artmaktadır. Bilhassa orta mekteb ve iliselerle yüksek tahsil gencileri arasında kuruma az yazıların alındığı, dikkate değer bir yekûna bakiş olmuştur. Hava Kurumu gencilerin gösterdiği bu alâkadan bilhassa mütehasas olmaktadır.

Üsküdar kazasının

İhtiyaçları

Üsküdar Parti Kaza heyeti, Lütfi Aksoy başkanlığında nahiye ve ocak başkanlarıyla bir toplantı yaparak iş, su, yol ve kültür işleri etrafında konuşmalar yapılmıştır. Bu konuşmalar neticesinde Üsküdar kazasının ihtiyaçları tespit edilmiştir. Bunlar derhal yapılabilecektir. Bu meydana Beylerbeyi kütüphanesinin hâlinde istifadesine açılması ve köylere tenvir heyetleri gönderilmesi de kararlaştırılmıştır.

Mahalle siperleri

Mahalle siperlerinin kalmazı için bütün polis merkezlerine yeniden tebligat yapılmıştır. Pasif müdafasade kenilerine vasiye verilmiş olanlar, gündelik işlerinden vakit buldukça bu siperler kazacaklardır. Şimdiki kadar mahalle aralarında vücutte getirilen siperler umumî bir kontrolün geçirilerek ve tebliğât hîlâfına siper kazma işi ihmal edenler cezaya çarptırılacaktır.

Mahalle siperleri

Mahalle siperlerinin kalmazı için bütün polis merkezlerine yeniden tebligat yapılmıştır. Pasif müdafasade kenilerine vasiye verilmiş olanlar, gündelik işlerinden vakit buldukça bu siperler kazacaklardır. Şimdiki kadar mahalle aralarında vücutte getirilen siperler umumî bir kontrolün geçirilerek ve tebliğât hîlâfına siper kazma işi ihmal edenler cezaya çarptırılacaktır.

Mahalle siperleri

Mahalle siperlerinin kalmazı için bütün polis merkezlerine yeniden tebligat yapılmıştır. Pasif müdafasade kenilerine vasiye verilmiş olanlar, gündelik işlerinden vakit buldukça bu siperler kazacaklardır. Şimdiki kadar mahalle aralarında vücutte getirilen siperler umumî bir kontrolün geçirilerek ve tebliğât hîlâfına siper kazma işi ihmal edenler cezaya çarptırılacaktır.

Mahalle siperlerinin kalmazı için bütün polis merkezlerine yeniden tebligat yapılmıştır. Pasif müdafasade kenilerine vasiye verilmiş olanlar, gündelik işlerinden vakit buldukça bu siperler kazacaklardır. Şimdiki kadar mahalle aralarında vücutte getirilen siperler umumî bir kontrolün geçirilerek ve tebliğât hîlâfına siper kazma işi ihmal edenler cezaya çarptırılacaktır.

Mahalle siperlerinin kalmazı için bütün polis merkezlerine yeniden tebligat yapılmıştır. Pasif müdafasade kenilerine vasiye verilmiş olanlar, gündelik işlerinden vakit buldukça bu siperler kazacaklardır. Şimdiki kadar mahalle aralarında vücutte getirilen siperler umumî bir kontrolün geçirilerek ve tebliğât hîlâfına siper kazma işi ihmal edenler cezaya çarptırılacaktır.

Mahalle siperlerinin kalmazı için bütün polis merkezlerine yeniden tebligat yapılmıştır. Pasif müdafasade kenilerine vasiye verilmiş olanlar, gündelik işlerinden vakit buldukça bu siperler kazacaklardır. Şimdiki kadar mahalle aralarında vücutte getirilen siperler umumî bir kontrolün geçirilerek ve tebliğât hîlâfına siper kazma işi ihmal edenler cezaya çarptırılacaktır.

Mahalle siperlerinin kalmazı için bütün polis merkezlerine yeniden tebligat yapılmıştır. Pasif müdafasade kenilerine vasiye verilmiş olanlar, gündelik işlerinden vakit buldukça bu siperler kazacaklardır. Şimdiki kadar mahalle aralarında vücutte getirilen siperler umumî bir kontrolün geçirilerek ve tebliğât hîlâfına siper kazma işi ihmal edenler cezaya çarptırılacaktır.

Mahalle siperlerinin kalmazı için bütün polis merkezlerine yeniden tebligat yapılmıştır. Pasif müdafasade kenilerine vasiye verilmiş olanlar, gündelik işlerinden vakit buldukça bu siperler kazacaklardır. Şimdiki kadar mahalle aralarında vücutte getirilen siperler umumî bir kontrolün geçirilerek ve tebliğât hîlâfına siper kazma işi ihmal edenler cezaya çarptırılacaktır.

Mahalle siperlerinin kalmazı için bütün polis merkezlerine yeniden tebligat yapılmıştır. Pasif müdafasade kenilerine vasiye verilmiş olanlar, gündelik işlerinden vakit buldukça bu siperler kazacaklardır. Şimdiki kadar mahalle aralarında vücutte getirilen siperler umumî bir kontrolün geçirilerek ve tebliğât hîlâfına siper kazma işi ihmal edenler cezaya çarptırılacaktır.

Mahalle siperlerinin kalmazı için bütün polis merkezlerine yeniden tebligat yapılmıştır. Pasif müdafasade kenilerine vasiye verilmiş olanlar, gündelik işlerinden vakit buldukça bu siperler kazacaklardır. Şimdiki kadar mahalle aralarında vücutte getirilen siperler umumî bir kontrolün geçirilerek ve tebliğât hîlâfına siper kazma işi ihmal edenler cezaya çarptırılacaktır.

İkmalde kalan mekteb talebeleri

Tatilde açılacak kursların programı mekteplere bildirildi

Bir haftadanberi Ankarada bulunan Maarif Müdürlüğü Tevfiğ Kut, dün sabah sehirimize dönmüştür. Tevfiğ Kut Ankarada ders senesine ald hazırlıklardan başka, bilhassa ikmale kalan talebelerin yetiştirilmesi için açılmasına karar verilen tatil kurslarıyla meşgul olmuştur.

Bu hususta hazırlanan program kat'î şeklini alarak mekteplere bildirilmiştir. Orta tedrisat muallimlerinin izneleri

15 temmuzda nihayet bulacağından tatil kursları 16 temmuzda açılacak ve 23 ağustosa sona erecektir. Her ders için lüzumuna göre açılacak olan kurslara devam edecek talebe miktarına ve mektebin muallim durumuna göre bir veya müteaddid sınıf üzerine açılacaktır. Her sınıf mümkün mertebe açtırılarak her muallim kurslarda taviz edilecektir. Kurslara, mektebin kendi talebesinden başka diğer şehirlerde okuyan ve mektebin bulunduğu yerde tatil geçirmekte olan diğer mekteb talebesi de kabul edilecektir. Devam eden talebelerin künyelerini bildiren bir defter tutulacaktır. Kurslarda, her derse ald müddetinin esas hatları üzerinde talebeyi çalıştırarak yetiştirmek gayesi gözönünde tutulacaktır. Tespit edilecek ders saatleri bir buçuk aylık müddet zarfında bu gayeyi tahakkuk ettirecektir. Mahallin hususiyetlerine göre, mekteb müdürleri ayrıca birer program yapacaklardır. Ders yılı içinde muallimlikten kısmen veya tamamen okunamayan dersleri bulunan mekteplerde açılacak kurslara mahallinden muallim tayin olunmadığı takdirde keyfiyet şinadinden Vekâlete bildirilecektir.

ŞEHİR İSLERİ

Francala işi

Son zamanlarda bir çok kimselerin dokordan rapor almak suretille francala almak için firmaları müracaat ettikleri görülmüştür. Belediye, verilen 12 çuval unun bu işe kâfi gelmediği cihetle francaların kimlere tahsis edileceğini Dahiliye Vekâletinden sormuştur.

Belediye, şilâ - Maalak yolunda kazaların tekrarı ettiğini gerekerek bu yolun bir miali daha genişletilmesine karar vermiştir. Bu sene yolum Şişli'den Maalağa kadar olan kısmı genişletilecektir. Şimdilik bu yol sosa olarak inşa edilecek, ileride asfalt geçirilecektir.

Halktan fazla para alan gazinolar

Pazar günü kaymakamlar, nahiye müdürleri, emniyet Amirleri sehirin muhtelif mahallerindeki gazino ve eğlence mahallerini dolaraşarak tarife harici para talebinde bulunanlarla eski tarifeleri tatbik eden bir çok yerler hakkında zabıt tutmuşlardır. Bu meydana Bostancı ve Süsyedeki gazinolardan bazıları hakkında da zabıt tutulacak teziyeleri cihetine gidilmiştir.

Takas tetkik büroları

Hükûmetin kabul ettiği yeni kararına me takas tetkik büroları ve bu meydana sehirinde bulunan büro dünden itibaren lâğvedilmiştir. Takas tetkik heyeti emrinde bulunan bu büronun deni sahabatın itibaren tasfiyesine bağlanmıştır. Muamelelerin tasfiyesi ay sonuna kadar devam edecek ve netice aynı kararname ile Ankarada teşekkül etmiş olan Ticaret Vekâleti müstetarı'nın riyaseti altındaki heyete bildirilecektir.

Altın fiatları

Altın fiatları dün öğleden sonra düşme başlamıştır. Dün bir Reşad altın 2615, 24 ayar altın gramı 333 kuruş, beşli bir ayar 118 lira idi.

Diye içini çekti. İlk evlendikleri zamanı düşündü. Feyyaz o vakit henüz Belediyede çalışıyordu. Müteahhidliğe başlamamış, zengin olmamıştı. Parmak- kapıda iki odadan ibaret bir tavan arasında oturuyorlardı. Muntazam mutfa- kaları, banyoları bile yoktu. Lâkin meş- hur romanların en çilgin çiftleri gibi sevişiyorlar, her saat, her dakika hayatlarını bu aşkla nihayet bulacağına dair yeminler ediyorlardı. Bütün kış kâpıcının her aşkını yakıp geçirdiği bir bakır mangalın kenarında ıtırılmışlardı.

Ebediyen ömrünü o sefalet içinde geçirmeye razıydı; fakat kocasıyla aralarındaki sevgi devam etmek şartı ile! O tatlı batırları bir an tekrar yaşamak istedi. Koştı, kütüphanenin kapısını açtı. Eşikleri ve yükselecek gözleri bir müddet aradırdıktan sonra Bernardin de Saint Pierre'in "Paul ve Virginie" sini çekti. Bir parmak darbesi avizesi de, salonu da karanişliğe boğdu. El yordamile koridora çıktı. Mutfağa girdi. Soluk ışıklı lâmbayı yaktı. Tah- ta lakemeye oturdu. Dünyanın bu em- salsız aşk macerasını okumaya koyul- du.

Vakit ilerledikçe yerdeki fayanslar- dan yükselen rutubet, ayaklarından başlayarak bütün vücudunu sar- dı. Di- mağı ve kalbi harikulade sergüz- şatlarında tutuşturduğu ateşle ya- narken pencerelerin aralığından nüfuz eden rüzgârla büsbütün soğuyan mut- fağın havası sinirlerini ve adalelerini titril tiril titretiliyordu.

Ne zararı var, Naside etepli buzla- p, ruhu usudıkça Parmakkapıda tavan arasında geçirdiği saadet devresine hayalen bir parça daha yaklaşıyordu.

Hadiye İCLAL

HEM NALINA MIHINA

Hazin bir manasızlık!

Suriyede, bir tarafta hür Fransızlarla İngilizler, ötek tarafta esir Fransızlar arasında, mücedele devam ediyor. Bu Suriye harbinin bir kördüğümü saymaktır. Bu yoktur. Çünkü bir çok manasızlıklarla doludur. Bunlardan hatırlamaya gelenleri sayalım.

1 — Dünkü müttetikler

SON HABERLER

Siyasî İsmal

Suriye harekâtı

İngilizlerle Hür Fransızlar Suriyede adım adım ilerlemekte çabıyorsa ve harbe mecbur edilmeliğe harbetmiyorlar. Maksudları, Fransızlarla aralarında bir kan davası vücutte getirmek ve mümkün mertebe kan dökmekten kendi emniyetlerini sağlamak.

Buna mukabil, Vişî hükümeti Suriyeyi müdafaa azminde olduğunu söylüyor ve Mareşal Peten Suriyede askerlerinin hareketini alaka ve heyecanla takip ettiğini anlatıyor.

Vişinin hedefi, Almanya'yı hoşnut etmek ve Almanya ile yapmak istediği işbirliğine samimiyetle bağlı olduğunu göstermek.

Fakat Vişinin Almanları hoşnut edemediği Mareşal Göring'in gazetesi olan Nasyonal Zaytung'un nesriyatından anlaşılıyor. Çünkü bu gazete Fransanın gevşekliğinden şikâyet etmekte ve Fransanın hâlâ İngilizlere güvenerek, hâlâ İngiliz zaferinden bir şeyler umarak hareket ettiğini anlatmak istemektedir.

Belki Almanların bu şikâyetleri Vişîyi biraz daha sertleşmeye mecbur eder. Belki Alman tayaralarının şarki Akdenize yeniden faaliyete girmesini, Vişî hükümetini, dışını daha fazla sıkıştırmaya sevk eder.

Fakat bu vaziyetin vereceği netice, İngilizlerin süratle hareket ve Suriye meselesini bir an evvel intica gayret etmelerinden ibaret olacaktır.

Nitekim bu gün gelen haberler bu merkezde ve İngilizlerin bir taraftan Şam şehri çevirmekte, diğer taraftan Beyrutu zaptetmek üzere faaliyete geçtiklerini anlatmaktadır. İngilizleri bu gayrete sevkeden amil, Fransız mandata altında olan bir ülkeyi, kendi maddelerine geçirmek değil, belki Hindistan ve Süveyşi korumaktır.

Çünkü Almanların Suriyeye hütden maksudları Süveyş ve Hindistan'dır. Gerçi bu iki maksada etmek veyahut elde edilecek birçok neticeler vardır. İtaliya zapt ve İranı zapt etmek, bu iki memleketteki petrol kaynaklarını ele geçirmek bunlar arasındadır. Fakat bütün bunlar asıl maksada varmak için kullanılacak vasıtalar ve asıl hedefler Süveyş ve Hindistan'dır.

Bu yüzden İngilizler Irak karşışaklıklarını süratle bastırmağa çalışırken Hindistan müdafiasını Ortasark müdafiası ile teklifi mesal etmek mecburiyetinde bulunduğunu da hissetmektedir. Bu yüzden Ortasark cephesi başkumandanı Hindistan başkumandanı görmüşler ve müşterek tedbirler almışlardır.

Bu da, İngilizlerin bu hedeflerin yolunu kapamak için her çareye başvurduklarını gösteriyor.

Fransızlar, Suriyeyi Alman hütdünden vekiye etmiş ve İngiliz şüphelerini uyandırmak için harekete bulunmamış olsalardı, Suriyeyi işgal meselesinin ortaya çıkmasını mahal kalmazdı. Fakat Almanlar, İngilizleri en can alacak noktalarda meşgul etmek ister ve Suriye bu faaliyet için bir kati teşkil ediyordu. Fransızların, bu kapıyı Almanlara karşı kapalı tutabilecek vaziyette olmadıkları göze karşıyordu. Bunun neticesi olarak İngilizlerin kendileri, bu kapıyı sonuna kadar kapalı tutmak vazifesini üzerlerine aldılar. Ve bunun neticesi olarak Suriye harekâtına giriştiler.

İngilizler bu harekâtı muvaffakiyetle neticelendirmek mecburiyetindedirler. Ve onların önümüzdeki günlerde Şam ile Beyrutu zaptetmeleri, Suriye harekâtının muvaffakiyetle neticelenmesini temin edecektir. Seferin geri dahi kolaylıkla başarılabılır. Fakat, Suriye harekâtı, İngilizlerin kazanmağa mecbur oldukları, harekâtıdır. Çünkü kazanmadıkları takdirde Süveyş ve Hindistanın kapısını, Almanlara açmış olurlar.

Ömer Rıza DOĞRUL

Yedi canlı kaptan!

Kumanda ettiği 3 muhribde batırılan süvari ölümünden gene kurtuldu

Londra 16 (a.a.) — Dün akşam bildirildiğine göre, Jersey destroyeri'nin kumandanı teğmen Mugent sağdır. Teğmen, Jersey Mugent düşman tarafından batırılan 3 destroyere kumanda etmiş ve her defasında da kurtulmuştur. Bundan evvel Hyvant destroyeri kumanda ediyordu. Bu destroyer Dünkerkin tehlîyesinde tayaralar tarafından bombardıman edilmiş ve batmıştır. Bundan sonra Hostile destroyeri kumanda etmiştir. Bu destroyer de Narvik harekâtına iştirak etmiş ve bir mayna çarparak batmıştır.

Tiyatro ve sinemalara yapılan zam

Ankara 16 (Telefonla) — Fevkalade vaziyet dolayısıyla baki vergi ve resimlere yapılan sarfın artırılması, tiyatro, sinema ve konserlerin bilet bedellerine de zam yapılmıştır. Bunun sureti tabiki hakkında maliyece alâkadarlara tebliğat yapıldı.

Bursa otomobilcileri lâstik istiyorlar

Bursa (Husus) — Şehrimizdeki otomobilciler lâstik bulamadıklarını söylüyor, yazın Bursa'ya başlıyacak yerli turist akını esnasında çalışmaya çalışacaklarını bildirmektedirler. Şehrimize az lâstik verilmiş ve henüz bu lâstikler de gelmemiş olduğundan ihtiyacı pek az karşılanabileceği anlaşılmaktadır. Şimdiden bazı otomobilci lâstikçiler yülünden garajlara çekilmiş bulunmaktadır. 800 kilometre gibi Türkiye'nin en çok sasse malik bir vilâyetin motorlu vasıtalarının fazla ihtiyacı nazarı dikkate alınarak buraya daha ziyade lâstik gönderilmesi temenni edilmektedir.

Erzincan zelzelesinden müteessir olanlar

Borçlanma suretile tahsis olunan binalardan yıkılmış bulunanların geri kalan bedelleri alınmayacak

Ankara 16 (Telefonla) — Erzincan'da ve Erzincan zelzelesinden müteessir olan minkatada zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki kanuna ek lâyiha Meclis encümenlerinden çıktı. Bu lâyiha göre alâkalı kanunlarla tespit edilmiş olan mahallerde hazineden tahsis edilen binalardan yıkılmış bulunanların bakiye bedellerinin tamamı terk

ve tamirle istifade edilebilecek derecede kısmen yıkılmış olanların zarar miktarı bakiye bordan tenzil olunacaktır. Bu lâyiha muhacir, müteci ve naklolanların şahıslarla yerli halka borçlanma suretile verilen araziden mütevellid bora bakiyyelerine aid taksitlerin işlemesini 1943 yılının haziranına kadar tecll etmektedir.

Hariciye memurları arasında

Bir kısım konsolos ve sefaret kâtiblikleri arasında tayin ve nakiller yapıldı

Ankara 16 (Telefonla) — Batum konsolosu Atif Kor, Triyeste konsolosu Hasan Rifat Sözen, Roma büyük elçiliği başkâtibi Haydar Görk, Gümlüce kâncıları İbrahim Sırrı Sunmaz, Filibe muavin konsolosu Zekâî Sakan, Milâno muavin konsolosu Ali Rıza Çelikkaya, Batum kâncıları Ekrem, Üsküb kâncıları İsmail Hakkı merkeze nakledildi. Triyeste konsolosluğuna geçmekten başkonsolos Talât Rauf Tokcesar, Batum konsolosluğuna merkeze Cemal Kuydar, Roma büyük elçiliği için

cü kâtibliğine Fuad Kepenek, Gümlüce muavin konsolosluğuna Celâl Hüslü, Filibe muavin konsolosluğuna Ahmed Çorakcan, Milâno kâncılarında Danış Tunahil, Batum muavin konsolosluğuna Emin Vefa Gerçek, Üsküb muavin konsolosluğuna Kâmi Güren tayin edildi.

Bundan başka Belgrad büyük elçiliği evrak ve eşyasını muhafazaya Üsküb başkonsolosu Saffet Ürfi, Üsküb konsolosluğuna idareye merkeze Resad Hakkı Karabuda memur edildi.

Öğretmen olmak isteyenler

İmtihana girmek isteyenler hakkında talimatname hazırlandı

Ankara 16 (Telefonla) — Orta tahsisat öğretmenleri kanununun 7nci maddesi muvabice imtihanla öğretmen olmak isteyenler hakkında bir talimatname hazırlandı. Talimatnamede öğretmen olmak isteyenlerin haiz olmaları şartları tesbit edilmektedir. Bu arada taliblerin tam devrile liseden mezun olmaları, olgunluk imtihanı ihdas edilmiş tarihten sonra mezun olmaları ayrıca olgunluk imtihanı vermiş bulunmaları veya yedi senelik idadi veyahut dört, beş veya altı senelik öğretmen okulu diplomasını haiz bulunarak, en az iki sene ilki okullarda öğretmenlik etmiş bulunmaları da vardır.

Bu hafta Hitler bir nutuk söyleyecek

Zürh 16 (a.a.) — Basler Nachrichten gazetesinin Berlin muhabirinin bildirğine göre, Berlinde, Hitlerin bu haftanın ilk günleri içinde Raystag'da bir nutuk söyleyeceği şayısı dolmaktadır.

Berlin tekliz ediyor

Berlin 16 (a.a.) — Yarıresmi bir kaynakta bildiriliyor: Raystag'ın yakında içtimaas davet o. lunacağına dair ecebî memlekelerde konuşan sayısalara kat'iyen esasas ol. duğu Berlinin siyasi mahfillerinde beyan olmaktadır.

Çinde Amerikan ataşemiliterliği Japon bombalarile yıkıldı

Nevyork 16 (a.a.) — Cüngking'den A. merikan ajanslarına gelen haberlere göre, 27 Japon tayarasının Cüngking üzerine yaptığı çok şiddetli bir hava hücumu esnasında Amerikan Tutulu topçeri hafif hasara uğramış ve Amerikan ataşemiliterliği binası tamamen y. kulmuş. İtalya büyük elçiliğine de is. bed olmuştur ve hasar kaydedilmiştir. Tokyodaki Amerikan sefiri Japon hareketini protesto etmiştir.

Avustralyalıların harb masrafı

Brisbane 16 (a.a.) — Avustralya Hazine Nazırı Padden burada söylediği bir nutukta demis ki: Ay sonunda Avustralyalıların harb sarfiyatı ayda 20 milyon Avustralya lirasını geçecek ve bu artış devam edecektir.

Avustralya gibi zengin bir memlekette lebrüstan milyonlara lira çıkma - masası için hiç bir sebep yoktur. Avustralya, sulu zamanından biraz daha yüksek bir nispette bir tasarrufta bu - lunmaktadır devam ediyor gibi gözükme - ktedir. Haklı demokrat olarak biz te - berrutun gönül rızasile oluparızın ter - cih ediyoruz. Fakat eğer yapılmazsa, geri kalan yegâne çare her hangi bir şekilde icbardır.

Sovyetlerde büyük manevralar

Londra 16 (a.a.) — İsvicre radyosunun bildirliğine göre, Sovyetler Birliğinin mühtelif yerlerinde tankların ve para - gücülerinin de iştirak ettiği büyük manevralar yapılmaktadır.

Bir İngiliz torpidosun battı

Londra 16 (a.a.) — Amirallik dairtesi, 1690 tonlitoluk Jersey torpido muhri - binin bir düşman mayınına çarparak battığını bildirmektedir.

Tahşşüd eden Japon gemileri bir kac tane imiş!

Sanghay 16 (a.a.) — Cenev istikame - tinde Japon harb gemilerinin tahşşüdü - hâkindaki haberlere dair öğrendiğine göre, bir kaç Japon harb gemisi Şekiang açıklarında mahdud nispette manevralar yapılmaktadır. Manevralara pek çok Ja - pon tayaraları iştirak etmektedir.

Belediye memurları için sandık

Hazırlanan lâyiha encümenlerden geçti

Ankara 16 (Telefonla) — Halı har - zarda Belediye memurları vazifesinden ayrıldıklarında geçimlerini temin edecek hiç bir hakka malik değildirler. Bu sebeble Belediyeler ve bunlara bağlı müesseseler ve Belediyeler Bankası memurları için bir teklid sandığı teşkil - inin deris edildğini bildirmiştir. Bu husustaki lâyiha Meclisin Dahiliye, Maliye ve Bütçe Encümenlerinden geçti. Lâyiha göre yukarıda saydığımız mü - eseselerden başka Belediyeler İmar he - yetine bağlı fen şefliğinde sicilde kayıtlı ve musaddak kadrolara dahil daimi va - zife görenler için hükmî şahsiyeti haiz ve Dahiliye Vekâletinin nezaret ve murakabesi altında bir sandık kurul - maktadır. Belediyeler Bankası idare meclisi bu sandığın da idare meclisidir.

Muğla'da zelzeleler gene şiddetlendi

Muğla 16 (a.a.) — Bugün yeniden dört yer sarsıntısı olmuştur. Bunlardan 12 de olası şiddetli ve saat 14.30 da du - yulan ikinci yer sarsıntısı ise gayet şiddetli idi. Halk evlerinden sokaklara fırlamışlar. Sarsıntı neticesi hisar tepe - sinden bazı kayalar düşmüşse de yeni bir hasar olmamıştır.

Sir Cripps Moskova'ya dönüyor

Londra 16 (a.a.) — Reuter ajansı bil - diyor: İngilterede bulunan İngilterenin Mos - kova büyük elçisi Sir Stafford Cripps'in vazifesinde dönmek için itina ettiğ. hâ - kındaki haber senetki mahfillerde teyid edilmektedir.

Reuter ajansının diplomatik muha - birinin bildirliğine göre Cripps, Edenle vesair hükümet erkânine görüşmelerini bitirdikten sonra Moskova'ya dönecek - tir.

Meclis ruznamesine alınan lâyiha

Ankara 16 (Telefonla) — İsvicreye gönderilen fındıklar bedellerinin mali borçların ödemesine tahsis için iş - veye ile aramıza teati edilen notalar ta - dik için Meclise verilmiştir. Almanya ile aramızda ticaret mübadelelerine mü - teadî hususî anlaşmaya bağlı 3 numaralı protokolun 4 üncü maddesinde tayin e - dilmiş olan müdetin 2 ay da' r uzatıl - ması hakkındaki teati olunan notaların tasdikına dair lâyiha da hariciye ve ikt - isadi encümenlerinden geçerek ruzna - meye alındı.

Terfi eden müfettişler

Ankara 16 (Telefonla) — Gümrük ve İnhisarlar müfettiş muavinlerinin Hayri Gök ve Resad Bayramçılı, beşinci sı - nıf müfettişliğine terfi tayin edildi.

Felemenk Hindistanının hazırlıkları

Batavia 16 (a.a.) — Halk konseyinin 1941/1942 içtimaa devresinin açılışında bir nutuk söyleyen Holanda Hindistanı umumi valisi, ezimle demis ki: — Harb,müdafaa ve millî mevcud - yetin idamesi, Holanda Hindistanı hü - kûmetinin esaslı tek hedefini teşkil et - mektedir. Holanda Hindistanı, yalnız harb malmzesini istihsal etmekle kal - mamakta, fakat aynı zamanda, harbın daha müessir bir tarzda idamesi ve mal - zemenin düşman emrine geçmesine mâ - ni olmasını için, teslimatı dikkatli bir surette kontrol etmektedir.

Tayaralar satın alınması için, gönül rızasile, şimdikiye kadar 10 milyon gul - den 24kriben 1,250,000 İngiliz lirası toplanmıştır.

Iktisadi tetkikler

Mihver devletlerinde iase politikası

Almanya'da:

Alman iktisadi bünyesini tetkik e - decek olursak, bu - nun bir sanayi memleketi olduğunu, gıda ve iptidai maddeler bakımından topraklarının çok fakir ve ihtiyacılarına cevap veremeyecek bir halde bulundu - ğunu görürüz.

1914 harbi Almanya için iktisadi im - kânazırlık yüzünden kaybedilmiştir. Bu vaziyette idrak eden nasyonal sos - yalizm hükümeti iktidar mevkisine gel - diği günden itibaren bir iase politikası takib etmeye başlamıştır.

Almanya bu meselede ne kadar me - todlu hareket etmiş olursa olsun harbe takaddüm eden senelerde tabiatle gi - riştiği bu mücadelede mağlûb olmuştur. Çünkü fakir topraklar üzerinde çalışan on üç milyonluk zürra sınıfı ile sek - sen milyon tevacüz eden bir nüfusu beslemek gayrikabili hal bir meseledir.

Sulu zamanında Almanya gıda ihtiy - acılarının ancak yarısını kendi toprak - ları üzerinde tedarik edebiliyordu. Har - bin uzaması bugün bu nispeti belki de bizim tahminimizden çok daha aşağıya düşürmüştür.

Bütün Alman iase politikası (nâhr - stand) denilen teşkilata dayanmaktadır. Bütün iase vasıtalarını elinde tutan, ye - ni usulleri ziraate tatbik eden ve fiat - ların tespitine mükellef olan bu teşkil - ât her ne kadar bir kooperatif man - zaresine arzelmekte ise de yukarıdan idare edilen devletin mutlak kontrolu al - tında çalışması kendisini kooperatifler - den ziyade bir nevi devlet teşkilâtına benzemektedir.

Bu teşkilâtın başına getirilen Dr. Darrée'ye diktatör salâhiyeti verilmiş ve kendisi Alman zıral bünyesini tan - zime memur edilmiştir.

Bu teşkilâtı bizim idarî teşkilâtımıza benzemek mümkündür. İlk plânda vi - ziyet teşkilâtımıza muadil olan on do - kuz eyalet idaresi vardır. İkinci plânda bu on dokuz idareye bağlı kaza teşkil - âtimiza mügabih teekküller vardır. Bu teekküllere de bütün mahallî teekk - üllere bağlanmıştır. Bütün bu teekk - üller şifalı bir birine bağlanmıştır ve her birisinin başına hükümet tar - fından tayin edilen me'sul bir şef ko - nulmuştur.

Bu teekküllerin dahili vaziyetlerini tetkik edecek olursak faaliyetlerini üç nokta etrafında temerküz ettiğini gör - rüz.

1 — Bu teşkilâtın gayesi ziraati tan - zim ederek en iyi iktidâyi temindir. Hımaye edilecek köylü sınıfı değil büt - ün bir Alman camiisidir. Köylüyü yalnız kendi menfaati için değil umuman menfaati için çalıştırmağa mecbur et - mek lazımdır. Benzenaleyh bu teşkilât daimi surette, radyo, konferans, sinema vesaire gibi vasıtalarla köylü ile irtika aramaktadır münasebeti temin ve idare etmektedir. Gözüldüy ki bu ilk fa - aliyet, iktisadi olmanın ziyade siyasi bir mahiyet göstermektedir.

2 — Faaliyeti temerküz ettiği ikinci nokta ise tamamlı teknik mahiyettir. Köylüye istihşalî çoğaltmak için müm - kün olan teknik her yardımı yapmak, yeni usulleri tatbik ettirmek, ziraatte makineyi inkişaf ettirmek vesaire gibi meseledir.

3 — Bu teşkilâtın en mühim faali - yetini ise fiat tayini meselesi teşkil et - mektedir. Fiat politikasında üç nokta nazarı itibara alınmıştır.

A — Köylüye en yüksek fiat temin.

B — Müstahsile müstehlik arasında ki muvassalatın hissesini tahdid ve im - kân bulunduğunda takdirde bütütin or - tadan kaldırmak.

C — Perakende satış fiyatlarını müm - kin olduğu kadar ucuz tespit ederek memleket dahilinde fiat istikrarını te - min etmek.

Görüldüy ki Almanya mümkün ol - duğunda kadar toplan ve perakende satış fiyatlarını birbirine yaklaştırmaya uğ - raşmıştır.

İstihşal fiyatlarını olduğu yerde tutmak için paranın kıymetini muhafaza et - mek için ediyordu. 1936 senesinde kadar alınan tedbirler hiç de memnuniyet verici neticeler vermemişti. Fakat 1936 senesinde fiat komiseri sıfatla iş başı - na getirilen Goedler'in yaptığı zalahattan müspet netice alınmıştır.

Biliyoruz ki fiat arz ve talep kanu - nunun tesirinde teekkül eder. Bina - enaleyh fiat politikasında aynı zamanda hem arz ve hem de talebi nazara it - barea olarak hareket etmek mecburiyeti vardır.

A — Arz hakkında alınan tedbirler üç nokta etrafında toplanmak müm - kündür.

1 — Fiatların yükselmesinde mâni ol - mak için mahiyet fiyatlarını düşür - me lazımdır. Bu maksada vücutte ge - tirilen teekküller en verimli ve en uc - uz bir şekilde istihşal çarelerini ara - mışlardır.

2 — Bundan maada kârı tahdid et - mek icab eder. Bu maksada cinsine göre tüccarların yapacakları kâr mi - ktarında da tahdid edilmiş ve bu mik - tar vaziyette göre yüzde 6 ile yüzde 8 ara - sında tespit edilmiştir.

3 — İhtikârâ mâni olma için halka ilân suretille fiatlar bildirilmiştir.

4 — Asıl zorluk talebe taallük eden tedbirlerde kendisini göstermektedir. Evvelâ şahıslar veyahad müesseseler ta - rafından alınabilecek emtia miktarını tahdid etmek icab ediyordu. Bu mak - sadla her şahsın satın alabileceği mik - tar tayin edilmiştir. Ve sonra halkın satın almak kabiliyeti üzerine tesir e - dilerek halkın iştirâ kuvvetini azalt - mak çareleri aramış. Bu maksada vergiler ağırlaştırılmış ve mecburi ist - tikrazlar yapılmıştır. Fakat bütün bu - lar fakir değildir. İhtikârâ mâni olma için fiatların sıkı bir kontrolu icab e - diyor. Bunun için fiat murakabe teş - kil

Alman iktisadi bünyesini tetkik e - decek olursak, bu - nun bir sanayi memleketi olduğunu, gıda ve iptidai maddeler bakımından topraklarının çok fakir ve ihtiyacılarına cevap veremeyecek bir halde bulundu - ğunu görürüz.

Yukarıda istikrarının ne şekilde te - min edildiğini izaha çalıştığımız fiatlar - ın tayini çok nazik bir mesele arz et - mekte idi. Fiatları hangi esas üzerine tespit etmek lazımdı? Bu müşkülâtı halledilebilecek için iki usule müracaat edilmiştir.

1 — Devlet kendisine, miktart az i - kinci derecedeki ihtiyacılara cevap ve - ren mahsuller için fiatları doğrudan doğruya tespit etmek hakkını tanımış - tır.

2 — Miktart çok ve ehemmiyeti bir -inci derecede olan mahsuller için dev - let yalnız başına fiatları tayin ve tes - pit edecek vaziyette değildir. Çünkü yukarıda yapılacak en ufak bir hata asgıda gayet vahim neticeler doğu - rabilir. Bu muhtemel hataya mâni ol - labilmek için fiatları hükûmetin mü - rakabesi altında tetkik etmek vazifesine mükellef (Verbânde) denilen teekküller meydana getirilmiştir. Bugün ö - yadığı büyük rol itibarile bu teekkül - ler Alman iase politikasının en mü - him bir uzvu şeklinde gelmiş bulunmak - tır. Bu teekküller serbest değiller - dir. Başlarında hükûmet tarafından ta - yin edilen bir reis bulunmaktadır. Sa - lâhiyet sâhaları ise fiatları tespit edecek - leri mahsulün nevi ve ehemmiyetine göre değişmektedir. Bu teekküllerin i - kinci bir vazifesi de Alman halkının ihtiyacı olan mevaddı iptidaiyenin har - riciden tedarikidir.

Bu teekküller 1936, 1937, 1938, 1939 senelerinde yapılan bugün bitmemişse bile çok azaldığını tahmin ettiğimiz em - tia stoklarını yapmışlardır.

Almanya gıda maddelerinin gayet iyi ve makul bir şekilde tevzi etmek me - cburiyetindedir. Çünkü bu işte yapıla - cak ufak bir hata memleketin bir kısım halkının açlığını muclil olacaktır. Bu işin en makul hal tarzı vesika usu - lile hareket etmek idi ise de 1914 harbi esnasında bu usulün memlekette bi - rakıldığı fena hatıranın tesiri altında ya - sayan halkı birdenbire iürkütmek için bu tedbirin vazgeçilmiştir. Harbe takaddüm eden seneler zarfında Al - manya tevzi işinde başka çarelere baş - vurup piyasaya muayyen miktarda mal çıkarmak, insan başına muayyen bir miktardan fazla satış yapılmaması me - netmek ve satışı sıkı bir kontrola tâbi tutmak gibi ikinci derecede tedbirler - dir. Fakat harb patlayıp, açlıkla tehdid edilebileceğini gören hükûmet bu ikinci edilebilecek tedbirleri büyük tehlikenin önüne geçmeyeceğini anlamış ve ordu - ları Polonyaya saldırtırken halka da iase vesikalarını dağıtmaya başlamıştır.

İtalya'da: İtalya da Almanya gibi ihtiyacılarını topraklarından temin etmekte zorlanmaktadır. İtalya buğday mahsulünü çoğaltmak için (buğday muharebesi) adını verdiği bir buğday iase politikası takib etmiştir. Bu işle zi - raatte makine kullanmak, toprağı güb - relemek, yeni araz açmak, mahsulü su - lamak gibi vasıtalarla müracaat edilmiş - tir. Bu büyük işleri başlatabilmek için devlet mümkün olan her yardımı müs - tahsis yapmıştır. Bilhassa bu işte zıral krediyi büyük bir ehemmiyet verilmiş, zırrın yükünü hafifletmek için dönek mecburiyetinde olduğu faizün mühim bir kısmını devlet üzerine almıştır. (% 2 1/2) buğday politikasından iyi netice a - lınmış mahsulün iyi olduğu seneler memleketin buğday ihtiyacı İtalyan toprakları üzerinde temini imkânı hasıl ol - muştur. Fakat mahsulün muvassat ve - ya fena olduğu seneler İtalyayı açlık

tehdid etmektedir. Nitekim İtalya 1936 senesinde beş milyon, 1937 senesinde ise on altı milyon kental buğday ithal et - mek mecburiyetinde kalmıştır.

Buğday meselesini halletmiş sayılabi - len İtalya yağ, pirinç, et, mısır gibi mah - sulleri ihtiyacına kâfi gelecek miktarda istihşal edememektedir. Bu yöide sarfe - dilen gayretler müspet netice vermemiş - tir. Nitekim bu imkânazırlığı gören Mus - solini İtalyanın ancak müstemekelerle birlikte iktisadi bir varlık teşkil edebi - leceğini fakat yalnız nefsi İtalyanın iase bakımından nüfusunun beslenmeyeceğini itiraf etmiştir. Bugün müstemekelerinde uğradığı ağır mağlûbiyet neticesinde İtalya iase bakımından çok ıstırah çek - mekte ve açlık kendisini tehdid etmekte - dir.

İtalyan iase politikası (Corporation) tesmiye edilen teekküllere istinad et - mektedir. Bu teşkilât Almanların (Nâhr - stand) teekküllerine benzemekte ise de aralarındaki fark korporasyonların salâhiyetlerinin (Nâhrstand) lar gibi m - habili olmayıp bütün memlekete sâmil olmasındır. Bu teekküller bütün mem - leket zıral bünyesini nefsinden toplamak - tır. İtalyada hemen her nevi iktisadi faaliyet için bir korporasyon tesisi edil - miştir. Bu teekküllerin idareleri amele, patron ve parti mümessillerinin bir ara - ya gelmesi kurulan idare meclislerine tevdi edilmiştir. Ve hepsinin başında devlet reisi sıfatile Mussolini bulunmaktadır. Bu teekküllerin salâhiyetleri Al - man teekküllerinin aynı olup yalnız İtalya kabiliyetlerinin daha az olmasındır. Esas vazifeleri tetkike inhisar etmekte - dir. Bu teekküllerin yaptıkları ilmi ve içtimai tetkikleri gözden geçiren hük -ümet kararnamelele icab eden mü - dahaleleri yapmakta ve lüzümü gördü - ğü tedbirleri almaktadır.

İtalyada fiatlar arz ve talep kanunu neticesinde değil, yukarıda bahsettiğ - im korporasyonların birbirleriyle yap - tıkları anlaşmalar neticesinde ve hükû - metin murakabesi altında teekkül et - mektedir. Fiatların kontroluna ise İta - ly — Habes harbi esnasında fiatların birdenbire artması neticesinde başlan - mıştır. 1935 senesinde ilk defa olarak İtalyada fiat murakabe komisyonu te - sekkül etmiş ve partinin murakabesi altında faaliyete başlamıştır. Başında parti umumi kâtibi bulunan bu komis - yon toptan ve perakende satış fiad - larının azamî haddini tayin etmekle işe başlamış ve Alman tedbirlerine müs - abih tedbirler almıştır. Fakat bütün bu gayretlere rağmen istenilen netice elde edilememiş, fiatlarda istikrar hasıl ol - mamıştır.

İtalya bugün iase politikasında aynen Almanya'yı teklid etmektedir. Mukad - deratını Alman mukadderatına bağla - yan bu memleket aynı müşkül vaziyette bulunmakta ve aynı vahim tehlike ken - disini tehdit etmektedir.

Targan Hacim ÇARIKLI

Roma 16 (a.a.) — Tass: İtalya mat - buati, memlekette iase vaziyeti ve ih - tikârcılara karşı mücadele ile meşgul olmaktadır.

Piccolo gazetesine, iase maddeleri satış ızammamesi hıllatına harekette bu - lunduklarından dolayı her gün Romada bir miktarda mağaza kapanmakta oldu - ğu, en ehemmiyetli kaydederek ihtikârâ - lara karşı daha şiddetli tedbirler alın - masını istemektedir.

İtalyan gazeteleri, iase maddelerinde tasarruf yapılımasını, müttifakan leh - ne bulunuyorlar.

Tribüne gazetesi, uzun bir makedale halkı ve lokantacıları etmek istihşalını asgarie indirmeye davet etmektedir.

— Buna da şükredin! Ya hiç işlemez, sel şeklinde bir cevap veriyor ve size bir lütüfde imisinsiz gibi muamele et -iyor. Allayın! Şu harb bile de bütün bu (lütüf) lardan kuruluş normal şekilde seyahat etsin!

B. FELEK

Alman iktisadi bünyesini tetkik e - decek olursak, bu - nun bir sanayi memleketi olduğunu, gıda ve iptidai maddeler bakımından topraklarının çok fakir ve ihtiyacılarına cevap veremeyecek bir halde bulundu - ğunu görürüz.

Yukarıda istikrarının ne şekilde te - min edildiğini izaha çalıştığımız fiatlar - ın tayini çok nazik bir mesele arz et - mekte idi. Fiatları hangi esas üzerine tespit etmek lazımdı? Bu müşkülâtı halledilebilecek için iki usule müracaat edilmiştir.

1 — Devlet kendisine, miktart az i - kinci derecedeki ihtiyacılara cevap ve - ren mahsuller için fiatları doğrudan doğruya tespit etmek hakkını tanımış - tır.

2 — Miktart çok ve ehemmiyeti bir -inci derecede olan mahsuller için dev - let yalnız başına fiatları tayin ve tes - pit edecek vaziyette değildir. Çünkü yukarıda yapılacak en ufak bir hata asgıda gayet vahim neticeler doğu - rabilir. Bu muhtemel hataya mâni ol - labilmek için fiatları hükûmetin mü - rakabesi altında tetkik etmek vazifesine mükellef (Verbânde) denilen teekküller meydana getirilmiştir. Bugün ö - yadığı büyük rol itibarile bu teekkül - ler Alman iase politikasının en mü - him bir uzvu şeklinde gelmiş bulunmak - tır. Bu teekküller serbest değiller - dir. Başlarında hükûmet tarafından ta - yin edilen bir reis bulunmaktadır. Sa - lâhiyet sâhaları ise fiatları tespit edecek - leri mahsulün nevi ve ehemmiyetine göre değişmektedir. Bu teekküllerin i - kinci bir vazifesi de Alman halkının ihtiyacı olan mevaddı iptidaiyenin har - riciden tedarikidir.

Bu teekküller 1936, 1937, 1938, 1939 senelerinde yapılan bugün bitmemişse bile çok azaldığını tahmin ettiğimiz em - tia stoklarını yapmışlardır.

